

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Bánhegyi Árpád ügyvéd (cím) által képviselt név (cím) felperesnek a dr. Sávolyi Györgyi ügyvéd (cím) által képviselt név (cím) alperes ellen tulajdonjog megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008. április 23. napján hozott, 27.P.25.020/2006/25. számú ítélete ellen a felperes részéről 27. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés, annak 29. sorszámú indokolása, 31. sorszámú kiegészítése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 240.000 (Kétszáznegyvenezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 810.000 (Nyolcszáztízezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A házassági családi állapotú felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes kizárólagos tulajdonaként nyilvántartott, 1990. április 23-án vásárolt B.-i K. utcai ingatlan $\frac{1}{2}$ részét élettársi vagyonszövetség jogcímén megszerezte. Kérte a közös tulajdon megszüntetését, a megállapított tulajdoni hányadának az alperes tulajdonába adását.

Tényállítása szerint a felek 1977-ben kezdődő szerelmi kapcsolatából, majd az 1986-tól 1994. november 15. napjáig tartó élettársi kapcsolatából két gyermek született, közös háztartásban éltek az alperes bérlakásában, majd a perbeli ingatlanban. Együtt gondozták, nevelték gyermekeiket, közösen gazdálkodtak. Az ingatlanvásárlásra közösen vettek fel OTP hitelt, a készpénzben kiegyenlített vételárreszt és a kölcsön egyösszegű visszafizetését a felperes fedezte. A Pesti Központi Kerületi Bíróságon a felek közös gyermekének elhelyezése és tartása iránt folyamatban volt 24.P.105.491/2001. számú perben az alperes elismerte az élettársi

kapcsolat fennállását, az ítéletben foglalt tényállás a Pp. 229. § (1) bekezdése szerint ítélt dolognak minősül.

Az alperes ellenkérelmében gazdasági kapcsolat hiányában a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította, a pertárgyértékét 13.500.000,-Ft-ban állapította meg, a felperest az alperes javára 726.000,-Ft perköltség megfizetésére kötelezte. További rendelkezése szerint a le nem rótt 810.000,-Ft illetéket az állam viseli.

A megállapított tényállás szerint a felperes a külszolgálatról történt hazaérkezését, illetőleg a házassági életközössége 1987. évi megszűnését követően rendszeresen az alperes bérlakásában, majd a perbeli ingatlanban tartózkodott, részt vett az alperessel közös gyermekek nevelésében. Az alperessel fennálló hullámzó érzelmi kapcsolatát fenntartotta, az alperesnél azonban életvitelszerűen nem élt. A feleknek nem volt közös háztartása, nem gazdálkodtak közösen, a felperes a háztartásvezetéssel, lakásfenntartással kapcsolatos költségekhez sem járult hozzá. A perbeli ingatlant az alperes saját vagyonából vásárolta, a felvett kölcsönöket is ő fizette vissza.

A korábban hatályos Ptk. 578. § (1) bekezdése alapján, az élettársi jogviszonynak a bírói gyakorlat által kialakított fogalmi elemeit vizsgálva, az elsőfokú bíróság a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti értékelésével megállapította, hogy a felek között az érzelmi kapcsolat fennállt, korlátozott mértékben együtt éltek, a közös gyermekek nevelésében is együttműködtek. A felperes azonban nem bizonyította a gazdasági közösség fennállását, illetőleg a felek közös célok érdekében való együttműködését, akarategységét. Kétségtelen, hogy a lakásvásárláshoz a felek közösen vettek fel kölcsönt. A felperes azonban elismerte, hogy a törlesztő részleteket az alperes egyedül fizette, és nem bizonyította a vételárhoz, illetőleg a felvett kölcsön egyösszegű kiegyenlítéséhez való pénzbeli hozzájárulását. A vételkori egyösszegű teljesítést kétségessé teszi, hogy a felperes saját előadása szerint 1986-ban, a külföldi kiküldetésből hazatérve mindenét elvesztette és munkanélkülivé vált.

A Pp. 229. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésből következően a más érvényesített jog tárgyában hozott bírói döntés indokolásában foglalt megállapításnak nincs anyagi jogereje. Nem releváns az sem, hogy a gyermekelhelyezési perben az alperes a 2001. október 5-i keltezésű előkészítő iratában maga fogalmazott akként, hogy 1986. és 1994. között élettársi kapcsolatban élt a felperessel. Személyes meghallgatásakor ugyanis már laza életközösségnek minősítette a felek kapcsolatát. Ebből pedig alappal következtethető, hogy az élettársi kapcsolat fogalmát nem a törvényi definíció szerinti értelemben használta.

Az elsőfokú bíróság a tulajdonjog megállapítása iránti kereseti kérelem tekintetében a keresetlevélben megjelölt 6.000.000,-Ft, a közös tulajdon megszüntetése körében a felperes által követelt 7.500.000,-Ft megváltási ár egybeszámításával a Pp. 26. §-ának alkalmazásával határozta meg a per tárgyának értékét. A pereszes felperest

a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján kötelezte az alperes elsőfokú eljárásban, az ügyvédi képviselettel felmerült költségei megtérítésére.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett, amelyben elfogultsági kifogást is előterjesztett arra hivatkozással, hogy az elsőfokú eljárásban eljáró bíró az ügy menetét sajátos tárgyalásvezetésével az ellenérdekű fél javára befolyásolta, a jogvitát előre eldöntötte, holott egyértelmű, hogy a felperes és házastársának életközössége 1979-ben megszűnt, és okiratok igazolják a felek közötti élettársi kapcsolat fennállását.

Elsődleges fellebbezési kérelmében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását kérte a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára. Másodlagos fellebbezési kérelme a keresettel egyező döntés meghozatalára irányult. Érvei szerint

- a megállapított tényállás iratellenes, a bizonyítékértékelés téves. Az elsőfokú bíróság nem folytatott le bizonyítást az ingatlan megvásárlásának körülményeire, holott többször indítványozta a biztosító és az OTP Bank megkeresését életbiztosítási szerződésével, az általa kötött ifjúsági takarékbetétekkel kapcsolatban, valamint a banki átutalások igazolására. Indokolás nélkül mellőzte a szomszédok tanúkénti kihallgatását. Nem értékelte, hogy az alperes gyermekgondozási segínyt vett igénybe, ezért a törlesztő részletek viselésére nem volt képes. A közös kölcsön felvétele önmagában a közös gazdálkodásra utal és igazolja azt is, hogy a felek közösen tervezték jövőjüket.

- Az alperes az élettársi kapcsolat fennállását a korábbi perben hozott jogerős ítéletéből kitűnően, illetőleg a perben csatolt előkészítő iratában elismerte. Az élettársi viszony kifejezés használata egyértelműen igazolja, hogy az érzelmi és gazdasági érdekközösség a felek között fennállt, a felperes a lakásfenntartás és a háztartásvezetés költségeihez hozzájárult. Az alperes minimális jövedelme egyébként sem nyújtott megfelelő fedezetet a mindennapi megélhetés és a gyermekek nevelésével, taníttatásával felmerülő költségekhez.

- Kifogásolta a pertárgy érték meghatározását, mert az helyesen az ingatlan ½ tulajdoni hányadának értéke. Ehhez képest túlzott mértékű az alperes javára megállapított elsőfokú perköltség összege.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Hivatkozása szerint az élettársi kapcsolat fogalmi elemeit a különböző perekben eljáró bíróságok nem vizsgálták. A felperes az elsőfokú eljárásban önmagának is ellenmondó előadásokat tett, személyes meghallgatásakor négy különböző időpontra tette az élettársi kapcsolat kezdetét. A felperes elismerte, hogy a felek jövedelmeiket maguk kezelték. Állításának bizonyítására bizonyítási indítványt nem terjesztett elő.

Az ítélet tábla elsődlegesen a fellebbezést kiegészítő perorvoslati eszközként előterjesztett, a Pp. 13. § (1) bekezdés e) pontja szerinti elfogultsági kifogást bírálta el. A Pp. 16. § (4) bekezdése kimondja, hogy az ügyben eljáró bíró elfogultságára alapított okot a fél a tárgyalás megkezdése után csupán akkor érvényesítheti, ha

nyomban valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről csak a tárgyalás megkezdése után értesült, és a tudomásszerzés után az okot nyomban bejelenti. A kifogásból kitűnően a felperes az elfogultságra alapot adó tényről történt tudomásszerzése után elfogultsági kifogását nyomban nem terjesztette elő, ezért ítéltábla az elkésett kifogást érdemi vizsgálat nélkül elutasította.

Alaptalan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló elsődleges fellebbezési kérelem. A felperes fellebbezési kérelmét tartalmilag a felajánlott bizonyítás indokolatlan mellőzésére, a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésére, a tényállás részben téves és hiányos megállapítására, és az így megállapított tényállásból téves jogi következtetések levonására alapította.

A Pp. 252. § (3) bekezdése értelmében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között és kizárólag abban az esetben kerülhet sor, ha a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű vagy teljes megismétlése, illetőleg kiegészítése szükséges, mert az elsőfokú bíróság nem tisztázta a jogvita elbírálása szempontjából releváns tényállást, vagy a bizonyítékok között mutatkozó ellentmondást nem oldotta fel.

A Pp. 141. § (6) bekezdése szerint, ha a felek valamelyike tényállításának, nyilatkozatának előadásával, bizonyítékainak előterjesztésével - a (2) bekezdésben előírt kötelezettsége ellenére - alapos ok nélkül késlekedik, és e kötelezettségének a bíróság felhívása ellenére sem tesz eleget, a bíróság a fél előadásának, előterjesztésének bevétele nélkül határoz. A Pp. 141. § (2) bekezdése alapján pedig a bíróság - ha ez a tényállás megállapításához szükséges - a feleket felhívja nyilatkozataik megtételére, és lefolytatja a bizonyítási eljárást. A fél köteles a tényállításait, nyilatkozatait, bizonyítékait - a per állása szerint - a gondos és az eljárást elősegítő pervitelnek megfelelő időben előadni, illetve előterjeszteni. E kötelezettségekkel összefüggésben a Pp. 3. § (3) bekezdése értelmében a bizonyítás indítványozása elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkésett voltának jogkövetkezményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a bizonyításra kötelezett felet terheli.

Az iratokból egyértelműen megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság több alkalommal felhívta a felperest a Pp. 141. § (6) bekezdésében foglalt rendelkezés megjelölése mellett arra, hogy bizonyítási indítványait terjessze elő. A felperes az elsőfokú eljárásban nem tett indítványt a biztosító és az OTP Bank Rt. megkeresésére, a szomszédok tanúkénti kihallgatására. A 19. sorszámú jegyzőkönyvben foglalt nyilatkozata szerint R. E. tanúkénti kihallgatását túlmenően további bizonyítási indítványa nincs. A tárgyalás berekesztését megelőzően kizárólag a felek kisebbik gyermekére vonatkozó védőnői nyilvántartási lap beszerzését indítványozta, a fellebbezésben azonban ezen indítvány mellőzését nem sérelmezte. A felperes ezért alaptalanul kifogásolta fellebbezésében a bizonyítás hiányát. A fellebbezési eljárásban a felperes által felajánlott bizonyítás elrendelését pedig a Pp. 235. §-a kizárja.

A hiányolt bizonyítás azonban még teljesítése esetén sem járna a felperes számára kedvező eredménnyel. A biztosítási szerződés megszüntetése, a biztosítási összeg kifizetése önmagában nem bizonyítja, hogy a felperes az általa felvett biztosítási összeget a perbeli ingatlan vételárára fordította. A fentieken túl a felperes személyes meghallgatásakor maga adta elő, hogy a hátralékos vételár összegének csökkentése, illetőleg kiegyenlítése érdekében szükséges összeget az alperesnek adta át. Az átutalással történő felperesi teljesítés hiányában a pénzintézet megkeresése kizárólag azt a nem vitás tényt igazolná, hogy a hátralékos ingatlanvételár kiegyenlítése az alperes részéről egyösszegű teljesítéssel megtörtént. Azt azonban nem bizonyítja, hogy a teljesítés fedezete a felperes saját vagyona volt.

Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásához szükséges tényállást - részben a felek egyező előadása alapján - feltárta, a felajánlott bizonyítást lefolytatta, a bizonyítékok mérlegelése sem volt okszerűtlen. Nincs tehát szükség olyan további bizonyítás lefolytatására, amely indokoltá tenné az elsőfokú ítélet Pp. 252. § (3) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezését. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben bírálta el, és megállapította, hogy a felperes másodlagos fellebbezési kérelme is alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok együttes értékelésével helyes állapította meg, hogy a felperes és a perben nem álló házastársa között a házassági életközösség 1987-ben megszűnt. A házassági életközösség ténye az élettársi jogviszony egyidejű fennállását kizárja, ezért az ítéletábrának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felek 1987-től 1994. november 15. napjáig tartó kapcsolata megfelel-e az elsőfokú bíróság által helyesen hivatkozott, a felek jogviszonyára irányadó, a korábban hatályos Ptk. 578/G. § (1) bekezdésében foglalt élettársi jogviszony fogalmi elemeinek; a közös lakásban való együttélés, a közös háztartás fenntartása, az érzelmi és gazdasági közösség fennállása és az, hogy a felek harmadik személyekkel szemben az összetartozásukat minden vonatkozásban vállalják.

Kétségtelen, hogy a felek közös kisebbik gyermekének elhelyezése és tartása iránti perben hozott jogerős ítélet indokolása a felek együttélésének tényét megállapította. Nincs azonban akadálya annak, hogy a bíróság az élettársi közös vagyon megosztásának elbírálásával összefüggésben a korábbi ítélet indokolásában foglalt megállapítástól eltérő következtetésre jusson. A gyermek elhelyezéséről és tartásáról rendelkező ítélet indokolásának egyes megállapításai önmagukban nem minősülnek a Pp. 229. §-a szerinti ítélt dolognak. Az ítéleti tényállás csak annyiban emelkedik jogerőre, amennyiben az a rendelkező részben foglalt döntés mellőzhetetlen alapjául szolgál. A kiskorú gyermek elhelyezésének, illetőleg tartásának alapja a gyermek testi, értelmi és erkölcsi fejlődését biztosító elhelyezését és a szükségleteit megállapító tényállás, ezért az élettársi jogviszony fennállása nyilvánvalóan nem minősül az elhelyezési és tartási per mellőzhetetlen tényállási elemének. Az alperes előkészítő okiratában foglalt nyilatkozata fogalmilag kizárja annak ítélt dologkénti minősítését, és az élettársi jogviszony vizsgálatának

hiányában csak a köznapi értelemben vett élettársi kapcsolatra vonatkozó nyilatkozatnak minősül.

Az elsőfokú bíróság a felek előadása, a bizonyítékok egybevetése, a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt elveknek megfelelő értékelése alapján, megalapozottan állapította meg, hogy a felek között a vizsgált időszakban nem állt fenn a Ptk. 578/G. § (1) bekezdése szerinti élettársi kapcsolat. A felperes ezért az alperessel szemben élettársi vagyonszövetség jogcímén sem a tulajdoni, sem kötelmi jellegű elszámolásra irányuló igényt nem érvényesíthet.

A fellebbezési érveléssel szemben az ítéltábla utal arra, hogy az érzelmi kapcsolat fennállása és az együttélés ténye nem ad alapot az élettársi kapcsolat megállapítására, mert a jogviszony elengedhetetlen feltétele a gazdasági közösség, amelynek fennállását a felperes nem bizonyította. Az ítélkezési gyakorlat a jogviszony fennállása szempontjából nem tulajdonít jelentőséget annak, hogy a felek milyen módon kezelték az együttélés alatt szerzett jövedelmüket. Az élettársi kapcsolatban sem követelhető ugyanis szigorúbb elvárás a vagyonkezelésben, mint a házastársak esetében. A közös gazdálkodás a pénzkezelés módjától függetlenül a mindennapi életvitel során és a közös gazdasági cél elérése érdekében a jelentősebb vagyoni tevékenységekben is megnyilvánuló gazdasági együttműködést jelent, amelyben a felek legalább hallgatólagosan egyetértenek abban, hogy a közös gazdasági tevékenység eredményeként szerzett vagyon közös legyen, akkor is, ha kifelé, harmadik személyek irányában csak egyikük jelentkezik szerző félként. Ebből következően a gazdasági közösség csak akkor állapítható meg, ha a felek gazdasági tevékenységét meghatározó célkitűzéseik az életközösség egész tartama alatt közös, ennek elérése érdekében teljes körűen együttműködnek, akarategységben járnak el, jövedelmeiket a közös cél elérése érdekében együttesen használják fel. Nincs lehetőség ezért az élettársi közös szerzés megállapítására akkor, ha a felek közössége abban áll, hogy egy lakásban lakva egymást az élet fenntartásához szükséges körön belül gazdaságilag is támogatják, érzelmi alapon kölcsönös szívességi szolgáltatásokat teljesítenek egymás javára, de jövedelmükkel mindketten önállóan rendelkeznek.

Az ügyben a felperes és az alperes egyezően adták elő, hogy jövedelmeikkel önállóan rendelkeztek, közös megtakarításuk nem volt, saját vagyoni megtakarításaikat külön kezelték. Nincs kétséget kizáró bizonyíték az ingatlan egyösszegű, továbbá a hátralékos vételárarához való közös, illetőleg a felperes saját vagyoni hozzájárulásra. Nem állapítható meg tehát a felek közös cél elérése érdekében való gazdasági együttműködése, a vagyoni eszközök közös rendelkezésre bocsátása. Az elsőfokú ítélet által megállapított tényállás helyességét ugyanakkor nyomatékosan alátámasztja az is, hogy a felperes a közös vagyon megosztására irányuló igényével az érzelmi kapcsolat megszűnését követő több mint tíz év elteltével lépett fel.

A Pp. 24. § (2) bekezdés e) pontja szerint a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értékeként dologi jogi perekben a vitás dolog (rész), illetőleg dologi jog

értékét kell számításba venni. A Pp. 25. § (3) bekezdése értelmében, ha a fél az eljárásban több igényt érvényesít, a pertárgy értékének megállapításánál a követeléseket össze kell adni. A felperes keresetében az ingatlanon fennálló $\frac{1}{2}$ arányú tulajdonjogának megállapítását és az ekként megállapított tulajdoni hányadoknak megfelelően a közös tulajdon megszüntetését, ingatlan illetőségének az alperes tulajdonába adását és volt házastársa kötelezését kérte megváltási ár megfizetésére. Az ügyben tehát a felperes két igényt érvényesített. A tulajdonjog megállapítása iránti igény tekintetében a per tárgyának értéke a megszerezni kívánt ingatlan hányadrésznek a kereset benyújtásakor forgalmi értékével azonos. A közös tulajdonnak a Ptk. 148. § (2) bekezdése szerinti megszüntetése iránti kereseti kérelem pertárgy értéke pedig a tulajdonba adni kért tulajdoni hányad értéke (az elsőfokú ítélet meghozatalakor hatályos PK. 10. számú állásfoglalás VI. pontja). A fentiekből következően a felperes alaptalanul támadta a pertárgyérték és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alkalmazásával meghatározott elsőfokú perköltség összegét is.

A Fővárosi Ítéltábla mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét - visszautalva az abban foglalt helyes indokokra is - a Pp. 253. § (2) bekezdésének alkalmazásával helybenhagyta.

A másodfokú perköltség - a kifejtett képviseleti tevékenységgel arányos, az áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíj - és a le nem rótt fellebbezési illeték mértékére és viselésére vonatkozó rendelkezés a Pp. 239. §-a szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdésén, az Itv. 46. § (1) bekezdésén, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdésén, továbbá a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdésének rendelkezésein alapul.

Budapest, 2009. január 27.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.,
a tanács elnöke

. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.,
előadó bíró

Dr. Hegedűs Mária s.k.
bíró

A kiadmány hitelül.